

Beslut 2018/03

Obehörighet

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Meddelat 2018-02-14

58 kap. 1 § kyrkoordningen

YRKANDE M.M.

A och B – valda revisorer i Z församling – anmälde komminister emeritus C, tillika kyrkorådets ordförande i församlingen, för att i samråd med kyrkoherden D ha kallat dem till ett möte där han i strid med kyrkans ordning försökt entlediga dem från deras uppdrag.

Domkapitlet beslutade den 13 december 2017 att anmälan inte skulle föranleda någon vidare åtgärd och avskrev ärendet, se bilaga A.

A har överklagat domkapitlets beslut och bl.a. gjort gällande att beslutet grundar sig på en dålig utredning.

Svenska kyrkans överklagandenämnd (Johan Munck, Esbjörn Särdaqvist, Hakon Långström, Torgny Weger och Britt Louise Agrell) anförde i beslut den 14 februari 2018 följande.

Enligt 58 kap. 1 § kyrkoordningen kan ett beslut överklagas endast om det av någon bestämmelse i kyrkoordningen framgår att beslutet får överklagas.

Ett domkapitels beslut i fråga om obehörighet får, enligt 31 kap. 18 § andra stycket kyrkoordningen, överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Rätt att överklaga har, enligt samma bestämmelse, den präst som berörs av beslutet. Överklagandenämnden kan följaktligen inte ta upp As överklagande av domkapitlets beslut till prövning.

Överklagandenämndens beslut: Överklagandenämnden avvisar överklagandet.

Sökord: Obehörighet.

Ärendenummer: ÖN 2018/3

Beslut: 3/2018

.....

Bilaga A

Svenska kyrkan DOMKAPITLET 1/6

X STIFT

Dnr 3.9 2017-745 DkB 18/17

Beslut

Meddelat i Lund den 13 december 2017

PART C

ANMÄLANDE

1. A

2. B

SAKEN

Prövning av anmälan

BAKGRUND

A och B har den 12 oktober 2017 inkommit med en skrivelse till domkapitlet där de riktar kritik mot komministern emeritus, tillika kyrkorådets ordförande, C samt mot kyrkoherden D. Anmälarna har i sin skrivelse samt i kompletterande yttrande ingett den 5 november 2017 anfört i huvudsak följande. I egenskap av valda revisorer för Z församling var de kallade till ett förberedande revisionsmöte den 19 september 2017. Bakom inbjudan stod C, ordförande i kyrkorådet i Z församling, tillika vigd präst. Närvarande vid mötet var, förutom de själva, C, kyrkoherden D, auktoriserade revisorn E samt ytterligare två personer. Sedan de hälsat och satt sig sa C till dem att "jag sparkar er som revisorer, vi

har inget förtroende för er". A frågade då efter anledningen samtidigt som han med skärpa sa åt C att dämpa sig. C motiverade då sitt uttalande med att de båda (anmälarna) begärt beslutsprövning hos domkapitlet avseende kyrkofullmäktigebeslut om ansvarsfrihet för kyrkorådet för 2016. Därefter förklarade C och D att mötet var slut. De båda blev alltså lögnaktigt kallade till ett möte för att förnedras av C och D. Det torde inte behöva påpekas att vare sig C eller D har något mandat att sparka dem från deras uppdrag som revisorer.

Cs och Ds agerande har väckt både förstämning och ilska bland medlemmar i kyrkofullmäktige. De anser att C och D agerat ytterst olämpligt genom att kränka dem på beskrivet sätt. Företrädare för Svenska kyrkan ska inte agera på ett sådant sätt mot någon, således inte heller mot församlingsmedlemmar som ideellt arbetar för kyrkan. Skadan blir än större då de två prästerna kränkt deras demokratiska rätt att anmäla felaktiga beslut i församlingens kyrkofullmäktige till domkapitlet och använt detta som skäl för att försöka få bort dem.

C har tillsammans med D inkommit med yttrande i ärendet och huvudsakligen anfört följande. Den 19 september 2017 höll församlingen ett förberedande revisionsmöte med sin huvudrevisor VV, företrädd av E. Församlingen representerades av kyrkorådets arbetsutskott bestående av ordförande C, vice ordförande F samt kyrkoherde D. Med vid mötet var även kamrer G och de båda lekmannarevisorerna B och A. Mötet började på exakt klockslag. Från arbetsutskottets sida uttrycktes redan i början av mötet att församlingen inte längre hade något förtroende för B och A. Detta bland annat på grund av det sätt de hade gått ut till pressen med osaklig och får församlingen misskrediterande information. Hur de helt utan föregående dialog eller samtal gått ut till allmänheten med en bild av församlingen, som varken varit sann eller motiverad utifrån deras uppdrag som revisorer för 2017. I samtal med B har senare framkommit att den enda källan anmälarna/revisorerna haft till den bild som delgetts pressen varit tidigare, numera avsatte kyrkorådsledamoten H. I sammanhanget beskrevs också hur anmälarna i skrivelse till domkapitlet i annat ärende gett uttryck för misstroende mot församlingens ledning. B och A fick sedan besked om att deras förbrukade förtroende kunde resultera i att de entledigades från sina uppdrag som lekmannarevisorer av det organ som valt dem, dvs. kyrkofullmäktige.

Mötet började med ett välkomnande och sedan alltså en beskrivning av det allvarliga läge i församlingen som anmälarna åstadkommit. Ingen av dem har uppfattat att C skulle ha sagt "jag sparkar er som revisorer", men däremot att "vi har inget förtroende för er". Det var en åsikt som C framförde på uppdrag av församlingen och inte för egen del. Därefter skedde det som tvingade arbetsutskottet att avbryta mötet. Nämligen att anmälaren A fick ett aggressivt och utåtagerande utbrott och hotade C i tal och handling. A skrek och uppträdde våldsamt och uttryckte att C skulle "passa sig annars kunde han bli riktigt arg och då ...". I samband med detta uttalande började A gå till attack mot C och det såg ut som om han tänkte slå honom. Smockan hängde bokstavligen i luften. D ingrep i detta skede med att direkt sätta stopp för det som höll på att hända och sedan beslutade arbetsutskottet att mötet skulle avbrytas omedelbart.

Arbetsutskottet lämnade mötet omgående medan anmälarna på uppmaning vägrade lämna församlingshemmet. Istället replikerade A aggressivt att de minsann bestämde över församlingen och kastade oförskämdheter ifrån sig. Alla som var med blev oerhört illa berörda av As hotfulla och otillständiga uppträdande. På grund av denna enskilda händelse och mot bakgrund av att A har uppträtt på liknande sätt i tidigare kontakt med församlingen, beslutade D den 20 september 2017 att A tills vidare inte rar vistas i församlingens lokaler med hänvisning till arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 1993:2 om hot och våld i arbetsmiljön. Beslutet fattat efter kontakt med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

Något uttryck för förstämning och ilska gentemot arbetsutskottet på grund av det inträffade har inte nått arbetsutskottet annat än från anmälarna själva. Vid sammanträde den 7 november 2017 har kyrkofullmäktige däremot fattat beslut om att entlediga A och B från deras uppdrag som lekmannarevisorer i församlingen på grund av bristande förtroende. Handläggande stiftsjurist har haft samtal via telefon med auktoriserade revisorn E, som enligt upprättade minnesanteckningar uppgett i huvudsak följande.

Det är riktigt att han deltog vid ett uppstartsmöte för revisionen i Z församling den 19 september 2017. Mötet hölls primärt på hans initiativ och var tänkt att vara av karaktären "skaka-tass-möte".

Bakgrunden var att han under sommaren 2017 tagit över rollen som ansvarig yrkesrevisor i församlingen för sin arbetsgivare VV:s räkning. Han blev inför mötet kontaktad av den ena av församlingens två valda lekmannarevisorer, som ifrågasatte lämpligheten i att kyrkoherde och kyrkorådets ordförande skulle vara med vid mötet. Detta eftersom det var dessa som skulle granskas. Han förklarade då att han regelmässigt vill träffa styrelsen vid sådana här möten, inte minst för att bilda sig en uppfattning om den verksamhet som bedrivs. Han förklarade vidare att syftet med hela revisionsarbetet inte är att "sätta dit" enskilda, utan att bidra till att utveckla verksamheten.

Han hade även samtal med kyrkoherden D inför mötet och fick då redogjort för sig att det förelåg något av en förtroendekris gentemot lekmannarevisorerna.

Vid själva mötet stod det tidigt klart att det saknades ömsesidigt förtroende mellan kyrkorådsrepresen tanterna, framförallt D och C, och de båda lekmannarevisorerna. Det blev en hård ordväxling om skriverier i pressen och om innehållet i inlagor till X stift med mera. Stämningen blev snabbt ganska aggressiv. Han upplevde det nog som att den ene av revisorerna var mest aggressiv, även om det var ett generellt högt tonläge i rummet. Han kan inte minnas att C ordagrant skulle ha uttryckt att "jag sparkar er som revisorer". Dock framfördes tydligt att det saknades förtroende för de båda lekmannarevisorerna och det framkom även ganska tydligt att det skulle komma att vidtas åtgärder för att försöka få dem entledigade. E har på fråga från handläggande stiftsjurist uppgett att han delar de anmälda prästernas upplevelse av att "smockan hängde i luften" vid något tillfälle under mötet den 19 september 2017.

Domkapitlet har under pågående mandatperiod hanterat flera tidigare ärenden som rört Z församling. Både ärenden om beslutsprövning och ärenden där präster anmäls för olämpligt agerande. Domkapitlet har därmed inte kunnat undgå att få vissa förkunskaper om situationen i Z församling.

DOMKAPITLET'S SKÅL

Genom den anmälan som inkommit i ärendet har domkapitlet att ta ställning till om det finns förutsättningar och skäl för tillämpning av bestämmelsen i 31 kap. 12 § kyrkoordningen. Enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen, får domkapitlet förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om prövotid får fortsatt behörighet eller tilldela prästen skriftlig erinran, om denne

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant han eller hon har fått veta under självvårdande samtal,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha.

Bestämmelsen innebär att det ska vidtas en prövning i två steg. Först prövas om olämplighet föreligger enligt någon av de angivna punkterna. Om olämplighet konstateras föreligger avgörs därefter om detta ska leda till ett beslut om någon sådan påföljd som anges i 31 kap. 12 § kyrkoordningen.

Anmälnarna har uppgett att C, i samråd med D, kallat dem till ett möte där han i strid med kyrkans ordning försökt entlediga dem från uppdrag som revisorer i församlingen. Förfarandet ska ha inneburit en kränkning av anmälnarna och även ha utgjort ett försök att hindra dem från att utöva sin demokratiska rätt att begära överprövning av inomkyrkliga beslut. Domkapitlet uppfattar det därmed som att anmälnarna gör gällande att C brutit mot avgivna vigningslöften om att dels följa kyrkans ordning (det tredje löftet), dels löftet som fokuserar på livshållningens vittnesbörd (det fjärde löftet).

Domkapitlet gör följande bedömning

På kyrkans ämbetsbärare finns såväl krav som befogade förväntningar, vilka delvis kommer till uttryck i de avlagda vigningslöftena. Vilka omständigheter som kan anses utgöra brott mot vigningslöftena måste bedömas från fall till fall. I biskopsbrevet "Biskop, präst och diakon i Svenska kyrkan- ett biskopsbrev om kyrkans ämbete" har Biskopsmötet sökt förtydliga och illustrera kraven

och de befogade förväntningarna i förhållande till de avlagda vigningslöftena. Under rubriken "Lojalitet och solidaritet" skriver Biskopsmötet bl.a. följande. "I församlingen har prästen det krävande ansvaret att med ödmjukhet tolka solidaritetskravet så att splittring och gruppbildningar undviks och kärlek och sammanhållning befordras. Om motsättningar hotar har kyrkan rätt att av sina präster vänta öppenhet och villighet till samtal, samförstånd och förlikning i medvetande om att de är församlingens tjänare och inte dess herrar. Att i en ödmjuk och positiv anda ge och ta emot saklig kritik är ett uttryck för en rätt solidaritet, som kan gagna församlingens enhet och sammanhållning."

Det kan konstateras att situationen i Z församling under längre tid präglats av konflikter. Framförallt mellan förtroendevalda i församlingens två nominerings grupper, varvid C -utöver sitt vigningsuppdrag - varit verksam i den ena gruppen. Det är i sammanhanget värt och poängtera att förmågan att i en ödmjuk och positiv anda ge och ta emot saklig kritik är eftersträvansvärd inte bara hos präster, utan hos alla personer som på ett eller annat sätt är engagerade i Svenska kyrkan.

Meningarna om vad som hänt och sagts vid mötet den 19 september 2017 går i viss mån isär. Den mening som framförts av C och D vinner dock huvudsakligen stöd av de uppgifter som lämnats av E. Klart är att mötet tillkommit på den auktoriserade revisorns initiativ och inte på Cs. Att det skulle ha varit fråga om något planerat upplägg syftande till att kränka anmälarna kan därmed inte anses visat. Klart är vidare att det inte tagits något formellt beslut vid mötet om att entlediga de båda anmälade revisorerna. Något sådant brott mot kyrkoordningen har således inte förekommit.

Klart är slutligen att C saknar förtroende för anmälarna i deras egenskap av revisorer och att detta även framförts vid mötet i en anda som möjligen inte låter sig beskrivas som vare sig ödmjuk eller positiv. Såvitt framkommit har Cs inställning till anmälarna huvudsakligen grundat sig på att anmälarna vänt sig till pressen med uppgifter om församlingsinterna frågor och även kritik mot C själv. Cs reaktion framstår därmed inte som obefogad; revisorer rar inte obehörigen röja uppgifter som de fått i sin yrkesutövning, se 26 § revisorslagen (2001:883). Tonläget vid mötet torde vidare ofrånkomligen ha påverkats av de spänningar som under längre tid förekommit iförsamlingen.

Även om det finns befogade förväntningar på att präster i Svenska kyrkan ska verka för sammanhållning och förlikning, kan C sammantaget inte anses ha agerat olämpligt på sätt avses 31 kap. 12 § kyrkoordningen. De genom anmälan anförda omständigheterna ska därmed inte föranleda någon vidare åtgärd från domkapitlets sida.

DOMKAPITLETS BESLUT

Anmälan föranleder inte någon vidare åtgärd från domkapitlets sida. Ärendet avskrivs.

.....